

การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการในจังหวัดขอนแก่น:

กรณีศึกษา บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

Study of Social Welfare for Disabled Persons in Khon Kaen Province:

A Case Study of People with Visual Impairments

จักรภพ ดุลศิริชัย (Chakkrachon Dunsirichai)* ดร.วิภาวี ฤกษ์นะบุญดี (Dr.Wipawee Grisanaputi)**

บทคัดย่อ

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวทางการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้บริการสวัสดิการสังคม จำนวน 9 ราย และผู้รับบริการสวัสดิการสังคมเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น จำนวน 20 ราย ผลการวิจัยพบว่า การจัดสวัสดิการสังคมให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้น มี 3 ขั้นตอน คือ การขึ้นทะเบียนคนพิการ การขอรับสิทธิของคนพิการและการใช้สิทธิของคนพิการ สำหรับประเภทการจัดสวัสดิการสังคมให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้น ประกอบด้วย 8 ประเภทตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 ปัญหาและความต้องการจะแตกต่างกันออกไปตามประเภทของการใช้สิทธิตามสวัสดิการสังคมนั้น ๆ แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้แก่ 1) มาตรการกฎหมาย 2) กลไกในการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสำหรับคนพิการ 3) การส่งเสริมและการสนับสนุนด้านงบประมาณและบุคลากร และ 4) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการจัดสวัสดิการสังคม

ABSTRACT

This is a qualitative research. An interview guide was used as a research tool to collect data from nine cases of social welfare providers and twenty cases of social welfare recipients with visual impairments. The results found that there are three steps in social welfare provision to people with visual impairments: disability registration, getting rights and using rights. Types of social welfare provision to people with visual impairments consist of eight types, which are under Section 20 of the Empowerment and Improvement of the Quality of Life for People with Disabilities Act of 2550. Problems and needs of social welfare provision to people with visual impairments vary with the type of social welfare provided to people with disabilities. Means to improve social welfare provision are laws and regulations, management of social welfare provision to people with visual impairments, personnel and budget support, and information on social welfare provision.

คำสำคัญ: สวัสดิการสังคม คนพิการ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

Key Words: Social Welfare, People with Disabilities, People with Visual Impairments

*นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**

อาจารย์ประจำสาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

สวัสดิการสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนเนื่องจากเป็นบริการขั้นพื้นฐานที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ซึ่งประเทศไทยก็ให้เห็นความสำคัญดังกล่าวเช่นกัน โดยได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เป็นต้น โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการจัดสวัสดิการสังคมประเภทต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับความเดือดร้อนด้วย

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551) ได้รวบรวมสถิติคนพิการในประเทศไทยโดยในปี พ.ศ.2539 มีคนพิการทั้งสิ้น 1,024,100 คน (1.7 %) และในอีก 10 ปีต่อมา คือในปี พ.ศ. 2550 มีคนพิการเพิ่มขึ้นเป็น 1.9 ล้านคน (2.9 %) เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มผู้พิการทางสายตา (ตาบอด) ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนทั้งสิ้น 746,549 คน (39.2 %) ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีจำนวนมากและเพิ่มขึ้นอย่างน่าใจหาย อย่างไรก็ตาม ประชากรกลุ่มนี้ก็เป็นกลุ่มเป้าหมายอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรจะได้รับ การจัดบริการสวัสดิการสังคมตามสิทธิต่าง ๆ ที่เขาเหล่านั้นควรจะได้รับตามกฎหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอย่างปกติสุขอย่างเช่นคนทั่วไป วิภาวี, (2554)

อนึ่ง การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการทางสายตานั้น ยังต้องประสบกับความท้าทายอยู่ไม่น้อยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมไม่มากนักในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่กฎข้อบังคับได้ระบุถึงจำนวนคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในส่วนกลาง และคณะกรรมการระดับจังหวัด ที่ได้ระบุถึงสัดส่วนของคณะกรรมการทั้งหมดให้มีจำนวน 16-19 คน แต่มีคนพิการเพียง 2-3 คน ของคณะกรรมการ

ทั้งหมดเท่านั้น ทวี, (2551) หรือการที่คนพิการไม่สามารถเข้าถึงระบบบริการของรัฐเพราะการศึกษาน้อยและยากจน จีรพรและโสภา, (2546) รวมทั้งการขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือการเข้าถึงการบริการของรัฐ ระกัทธ์, (2542); และ ชาญนันท 2554 อ้างจาก วิภาวี, (2554) อีกทั้งการจัดบริการสวัสดิการสังคมโดยมีมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากมาตรการเหล่านี้ไม่มีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม รวมทั้งมิได้ใช้กับหน่วยงานภาครัฐ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพแก่คนพิการของภาครัฐยังให้ความสำคัญกับการฝึกอาชีพในสถานฝึกอาชีพมากกว่าบริการด้านอาชีพอื่น ๆ กานดา, (2545) การขาดงบประมาณทางการแพทย์ซึ่งมีผลทำให้ผู้พิการไม่ได้รับการตอบสนองต่อความต้องการเรื่องยาและเวชภัณฑ์ที่เหมาะสมกับคนพิการ ยิ่งไปกว่านั้นคนพิการยังได้รับการปฏิบัติโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถูกแบ่งแยกและไม่ได้รับความสะดวกในการเข้ารับบริการทางการแพทย์ ชาญนันท 2554 อ้างจาก วิภาวี, (2554)

นอกจากนี้ ยังต้องประสบกับการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลที่เน้นการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพผู้พิการ แต่ องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเพื่อให้รับรู้ทราบข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นการปิดโอกาสสำหรับผู้พิการไม่ให้เข้าถึงบริการด้านสวัสดิการสังคมจากภาครัฐอย่างทั่วถึง ชีระศักดิ์, (2552) การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการประกอบอาชีพ ยังไม่มีกระบวนการที่เป็นรูปธรรมแบบครบวงจรและขาดการบูรณาการ ดังจะเห็นได้จากการเสนอโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของคนพิการไม่มีกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องและไม่มีการลงพื้นที่ในการให้คำปรึกษาหรือให้ความรู้กับคนพิการและญาติในการประกอบอาชีพต่าง ๆ เท่าที่ควร

ดังนั้นจึงส่งผลให้ผู้พิการส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพที่ขาดความมั่นคง มีรายได้ไม่แน่นอนและต้องแบ่งรายได้ในแต่ละวันออกเป็นหลายส่วนและเป็นค่าจ้างสำหรับผู้พาไปประกอบอาชีพ จิรพรและโสภณ, (2546)

สำหรับจำนวนผู้พิการทางการมองเห็นที่มีอยู่ที่จังหวัดขอนแก่นนั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 2,162 คน น้อมจิตต์, อนุชา และลักขณา, (2545) และในปี พ.ศ. 2555 มีผู้พิการทางการเห็นเพิ่มขึ้นถึง 5,524 คน หรือร้อยละ 27.6 โดยเป็นชาย 2,499 คน เป็นหญิง 3,065 คน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น, [ม.ป.ป.] ซึ่งในการจัดสวัสดิการให้แก่กลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ก็ต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นเช่นกัน และจากการสัมภาษณ์ นายประโยชน์ อ่อนทรัพย์ ผู้พิการทางสายตา เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ก็ได้ทำให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้พิการทางสายตาต้องประสบเพิ่มเติม อาทิ จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับเพียงเดือนละ 500 บาทไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตของผู้พิการ อีกทั้งยังต้องประสบกับการที่จะต้องรอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้การช่วยเหลือด้านการประกอบอาชีพและด้านอื่น ๆ ต่อไป ในด้านการรักษาพยาบาลก็ค่อนข้างที่จะเต็มไปด้วยขั้นตอนที่ยุ่งยาก ซับซ้อนและไม่เป็นเอกภาพส่งผลให้ผู้พิการทางสายตาต้องประสบกับความลำบากในการเข้าขอรับสิทธิในการรักษาพยาบาล ประการสำคัญการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการประกอบอาชีพ ยังไม่มีกระบวนการที่เป็นรูปแบบครบวงจรและยังขาดการบูรณาการ

เมื่อพิจารณาถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการทางสายตานั้นพบว่า ยังมีอยู่จำนวนไม่มากนัก เพราะงานวิจัยส่วนใหญ่ที่มีอยู่นั้นมักจะศึกษาถึงผู้พิการโดยรวมที่มีหลากหลายความพิการ แต่ในความเป็นจริงนั้น ผู้พิการแต่ละประเภทล้วนแต่มีสภาพปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้พิการทางสายตาก็ย่อมที่จะประสบปัญหาและ

ความต้องการแตกต่างกันไปด้วยเช่นกัน เนื่องจากความพิการทางการมองเห็นย่อมส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมประจำวันและการเข้าถึงกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้พิการทางการเห็นจะเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่จะเติมเต็มช่องว่างที่ขาดหายไปขององค์ความรู้ดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพและประเภทการจัดสวัสดิการสังคมให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นในจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นในจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 29 ราย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการสวัสดิการสังคมจำนวน 9 รายกระจายตามหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน คือ 1) ด้านการจัดศึกษา จำนวน 2 ราย 2) การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ จำนวน 2 ราย 3) การรักษาพยาบาล จำนวน 2 ราย 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 ราย 5) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 1 ราย และผู้รับบริการสวัสดิการสังคม (บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น) จำนวน 20 ราย

ในการเลือกพื้นที่นั้นได้เลือกพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เป็นพื้นที่ทำการศึกษา เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งทางการศึกษาและการคมนาคม และในการเลือกผู้ให้ข้อมูลได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Selection) กระจายตามสถานภาพ เพศและอายุ และ

สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็น (คนตาบอด และคนสายตาสั้น) นั้นจะเลือกเฉพาะผู้ที่ขึ้นทะเบียนคนพิการกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เรียบร้อยแล้วเท่านั้น โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แนวทางการสัมภาษณ์

อนึ่ง เนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น จัดได้ว่าเป็นกลุ่มที่เปราะบางในสังคม ดังนั้นในการดำเนินการวิจัยนั้นได้ปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์โดยเคร่งครัด และยึดหลักความเคารพในบุคคล หลักผลประโยชน์และหลักความยุติธรรม ตลอดจนปฏิบัติตามแนวทางจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แห่งชาติไทย (Thai National Ethical Guidelines for Research Involving Humans) อย่างเคร่งครัด โดยได้ขออนุญาต ผู้ให้ข้อมูลในการให้สัมภาษณ์ (Informed Consent) ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล หรือรักษาความลับ (Confidentiality) ของผู้ให้ข้อมูล และมีการใช้นามสมมุติของผู้ให้ข้อมูล (Anonymity)

ในการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบ ความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูลโดยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการศึกษา ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis Method) ซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้ออกจากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์และแยกเป็นประเด็นตามเนื้อหา ชาญ, (2549)

ผลการวิจัย

1. การจัดสวัสดิการสังคมให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

การจัดสวัสดิการสังคมให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้น มี 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ การขึ้นทะเบียนคนพิการ การขอรับสิทธิของคนพิการและการใช้สิทธิของคนพิการ โดยการขึ้นทะเบียนคนพิการที่ถูกต้องตามกฎหมายอันจะนำไปสู่การขอรับสิทธิและการใช้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่ง

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 8 ประเภทได้แก่ ด้านการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ ด้านการจัดการศึกษา ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ ด้านการช่วยให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการ ด้านเครื่องมือหรืออุปกรณ์นำทาง ด้านการรับเบี้ยความพิการ ด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และการจัดสวัสดิการสังคมอื่น ๆ ได้ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

2. ปัญหาในการจัดสวัสดิการสำหรับสำหรับคนพิการ

สำหรับปัญหาในการจัดสวัสดิการสำหรับสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัญหาการขึ้นทะเบียนคนพิการ

ปัญหาของการขึ้นทะเบียนคนพิการนั้นได้แก่ การที่คนพิการไม่ทราบเกี่ยวกับขั้นตอนและเอกสารหลักฐานในการขึ้นทะเบียน ทำให้ต้องมีการเดินทางไปขึ้นทะเบียนไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง และปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการให้บริการของเครื่องมือออกบัตรคนพิการ เนื่องจากมีคนพิการเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมากทำให้เครื่องพิมพ์บัตรไม่ตอบสนองได้ทันตามจำนวนคนพิการที่เข้ารับบริการ

2.2 ปัญหาของการขอรับสิทธิของคนพิการ

ปัญหาของการขอรับสิทธิของคนพิการนั้นพบว่า คนพิการส่วนใหญ่เข้าใจเพียงว่าตนเองมีสิทธิได้รับสวัสดิการสังคมบางประการเท่านั้น อีกทั้งยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่คนพิการพึงจะได้รับตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

2.3 ปัญหาการใช้สิทธิของคนพิการ

ปัญหาการใช้สิทธิของคนพิการจะแตกต่างกันออกไปตามประเภทของสิทธิที่ผู้พิการใช้ดังกล่าว สามารถสรุปได้ต่อไปนี้

ด้านการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ ปัญหาที่พบคือ 1) คนพิการประสบปัญหาในการเดินทางเพื่อใช้สิทธิในการขอรับสิทธิ และ 2) ปัญหาคนพิการ ญาติและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยกระบวนการทางการแพทย์ที่ชัดเจนและไม่มีความรู้เรื่องการรักษาโรคบางโรค ทำให้เข้าไม่ถึงสิทธิที่ตนเองควรจะได้รับ

ด้านการศึกษา ได้แก่ 1) ปัญหาด้านนโยบายการจัดการศึกษา นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนหลักสูตรอยู่บ่อยครั้งและมีการจัดพิมพ์สื่อหลายสำนักพิมพ์ ส่งผลกระทบไปยังกระบวนการพิมพ์สื่อและเอกสารการสอนอักษรเบรลล์ซึ่งมีอยู่หลายขั้นตอน ไม่สามารถจัดบริการได้ทันตามความต้องการของนักเรียน 2) ปัญหาด้านงบประมาณ สถานศึกษาได้รับงบประมาณอุดหนุนรายหัวจากรัฐบาล ในอัตราเท่ากับนักเรียนปกติแต่การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นต้องใช้งบประมาณสูงกว่านักเรียนปกติถึงประมาณ 8 เท่า ทำให้มีงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงาน 3) ปัญหาด้านบุคลากร ครูผู้สอนไม่อธิบายโดยใช้สรรพนามแทนสิ่งต่างๆที่ทำการสอน และไม่ตระหนักถึงการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่จะเอื้อให้เด็กนักเรียน มีพัฒนาการหรือมีการเรียนรู้เท่าที่ควร และ 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ญาติหรือผู้ปกครอง ให้ความสำคัญกับการศึกษาสายวิชาชีพน้อย ผู้ปกครองจึงไม่ให้อายุของตนเองมาเข้าศึกษา โดยให้เหตุผลว่าไม่มีใครดูแลและเกรงว่าไม่ได้รับความปลอดภัยเพราะสถานศึกษาอยู่ห่างไกลชุมชน

ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ ได้แก่

1) การขาดกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพที่

ครบวงจร บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ได้รับการอบรมทักษะในการประกอบอาชีพแล้ว หรือการใช้สิทธิในการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพแล้ว แต่ไม่มีการให้ความรู้หรือไม่ได้รับการส่งเสริมด้านอื่น ๆ เช่น ส่งเสริมการตลาด การแปรรูปผลิตภัณฑ์ หรือสถานที่ในการทำงาน เป็นต้น และ 2) ปัญหาด้านงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพคนพิการน้อย เมื่อเทียบกับสัดส่วนของคนพิการที่มีเพิ่มมากขึ้น

ด้านการช่วยให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แผนงานหรือโครงการอันเป็นสาธารณะ ปัญหาที่พบคือ การที่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นประสบกับปัญหาในเรื่องการไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ทั้งที่เป็นเอกสารปกติและการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น คอมพิวเตอร์ไม่สามารถอ่านข้อมูลที่เป็นรูปภาพและไฟล์ที่เป็นไฟล์รูปภาพได้

ด้านการรับเบี้ยยังชีพ ปัญหาที่พบคือ เกิดความล่าช้าในการจ่ายเบี้ยยังชีพคนพิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.และเทศบาล) ยังไม่มีระบบการตรวจสอบบัญชีรายชื่อคนพิการที่รับเบี้ยความพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความต้องการในการจัดสวัสดิการสำหรับสำหรับคนพิการ

3.1 ความต้องการขั้นทะเบียนคนพิการ

คนพิการประสงค์จะขึ้นทะเบียนก็เพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิบางประการ ส่วนใหญ่เพราะอยากจะเป็นคนพิการที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อที่จะได้สิทธิการรับเบี้ยยังชีพ รักษาพยาบาลฟรี และกู้เงินจากสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้

3.2 ความต้องการของการขอรับสิทธิของคนพิการ

ความต้องการขอรับสิทธิของคนพิการนั้นพบว่า ขณะที่คนพิการกำลังรอรับการขึ้นทะเบียนอยู่นั้น เจ้าหน้าที่จะให้กรอกเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของคนพิการและข้อมูลความจำนงที่จะขอรับรับสิทธิของคนพิการตามสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่คนพิการพึง

จะได้รับตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เช่น สิทธิในการรักษาพยาบาลฟรี สิทธิในการศึกษา สิทธิในการรับเบี้ยความพิการ เงินสงเคราะห์ และสิทธิในการขอกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ เป็นต้น

3.3 ความต้องการใช้สิทธิของคนพิการและการขอรับสิทธิของคนพิการ

ความต้องการใช้สิทธิของคนพิการและการขอรับสิทธิของคนพิการในการบริการสวัสดิการสังคมนั้น สามารถจำแนกตามมาตรา 20 ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ด้านการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ คือ คนพิการส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะได้รับสวัสดิการสังคมด้านการรักษาพยาบาลฟรีเสียเป็นและต้องการความสะดวกในการเข้ารับบริการ เช่น ช่องทางของคนพิการ ผู้ช่วยนำพาไปยังขั้นตอนต่าง ๆ เป็นต้น

2) ด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ คือ 1) ด้านงบประมาณ เพื่อให้เพียงพอในการจัดการศึกษา ซึ่งมากกว่าการจัดการศึกษาของบุคคลทั่วไป และ 2) ด้านบุคลากร บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและที่สำคัญต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสำหรับคนพิการ คือ 1) คนพิการต้องการความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่ครบวงจร ที่คนพิการสนใจและมีความถนัด เช่น นวดแผนไทย เกษตรกรรม หัตถกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ คนพิการต้องมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มสร้างรายได้ให้กับครอบครัว 2) คนพิการบางรายต้องการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างโอกาสและความเข้มแข็งในกลุ่มของคนพิการเอง

4) ความต้องการด้านการช่วยให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร นโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมอันเป็นสาธารณะ คือ 1) ต้องการความต่อเนื่องของการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้คนพิการได้ติดตามอย่าง

สม่ำเสมอและทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งในรูปแบบของการและไม่เป็นทางการ และ 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับคนพิการควรคำนึงถึงการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จริง โดยให้คนพิการทุกประเภทสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ ส่วนการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น คอมพิวเตอร์ผ่านทางเว็บไซต์นั้นให้สามารถอ่านข้อมูลไฟล์ที่เป็นรูปภาพได้

5) ด้านเครื่องช่วยความพิการหรืออุปกรณ์นำทาง คือ ความต้องการให้ภาครัฐแก้ไขระเบียบกฎหมายให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการแท้จริงของคนพิการ และเปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ทำงานได้ง่ายขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่เลือกปฏิบัติในการดำเนินงานจัดสวัสดิการสังคม

6) ด้านการรับเบี้ยความพิการ คือ คนพิการต้องการความรวดเร็วในการเบิกจ่ายเงินให้กับคนพิการและต้องการให้ได้รับเมื่อคนพิการไปขึ้นทะเบียนขอรับเลย เพื่อไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวันต่อไป

7) ด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย คือ 1) คนพิการต้องการได้รับการบริการโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติ และต้องการให้ทุกภาคส่วนในสังคมดำเนินงานโดยการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะขึ้นมาเพื่อความโปร่งใสในการทำงานและเพื่อป้องกันปัญหาการเลือกปฏิบัติ 2) ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยทุกราย (คนพิการทุกคนที่ไปขอรับสิทธิ)

4. แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการ

การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการควรมีแนวทางดังนี้ 1) การนำมาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้ รัฐควรมอบหมายให้มีการจัดบริการตามที่ระบุไว้ในกฎหมายให้ครบทุกประเภทของการจัดสวัสดิการสังคม 2) กลไกในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการ

ขับเคลื่อนงานด้านคนพิการ คนพิการควรเป็นตัวละคร โดยดำเนินงานภายใต้คณะทำงานในระดับต่าง ๆ 3) การส่งเสริมและการสนับสนุน ควรมีงบประมาณที่ต่อเนื่องในแต่ละประเภทของการบริการและทุกพื้นที่ และบุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจในความ ต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และ 4) การรับรู้ข้อมูล ข่าวสารควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมในแต่ละประเภทที่จัดบริการ โดยการลงพื้นที่ในระดับอำเภอ รูปแบบควรเป็นการให้ความรู้แก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ญาติและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1) จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการทุกประเภทซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงขั้นตอนการจัดสวัสดิการนั่นเอง ซึ่งมีขั้นตอนการจัดที่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด กล่าวคือประกอบด้วย 3 ขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่ การขึ้นทะเบียนคนพิการ การขอรับสิทธิของคนพิการ และการใช้สิทธิของคนพิการ ทั้งนี้ในกรณีที่ผู้พิการไม่สามารถไปยื่นคำขอขึ้นทะเบียนด้วยตัวเองได้ ก็สามารถมอบหมายให้ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล หรือผู้ดูแลคนพิการไปยื่นคำขอขึ้นทะเบียนแทนได้ แต่ต้องนำหลักฐานซึ่งเป็นเอกสารรับรองความพิการมาประกอบการดำเนินการขึ้นทะเบียนดังกล่าว อนึ่ง จากสภาพการจัดสวัสดิการสังคมหรือขั้นตอนดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นขั้นตอนที่เป็นไปอย่างเหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดเงื่อนไขเบื้องต้นให้คนพิการต้องยอมรับในการเป็น “คนพิการ” ของตนเองเสียก่อนที่จะไปขอรับสิทธิและขอใช้สิทธิที่เป็นขั้นตอนต่อไป เพราะหากผู้พิการมิได้ยอมรับถึงการเป็นผู้พิการของตนก็จะทำให้ยากต่อการดำเนินการให้การช่วยเหลือต่อไปได้

2) การฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

สามารถใช้สิทธิในการรักษาเหมือนคนปกติทั่วไป โดยใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ตามนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรคเดิม และสามารถใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ท.74 ซึ่งใช้ได้เฉพาะคนพิการโดยสิทธิประโยชน์จากสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ท.74 ได้แก่ 1) สิทธิในการเข้ารับการรักษายาบาลทั่วไป เหมือนกับคนทั่วไป 2) สิทธิเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการ 26 รายการ และ 3) สิทธิอื่น ๆ ได้แก่ สิทธิค่าห้องและค่าอาหาร อย่างไรก็ตาม ในการเบิกจ่ายของสถานพยาบาลต่าง ๆ ให้สถานพยาบาลแห่งนั้นเบิกจ่ายจากกองทุนที่คนพิการรายนั้นมีสิทธิ เช่น กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กองทุนประกันสังคม เว้นแต่เป็นกรณีการจัดหาอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการที่มีมูลค่าสูงเฉพาะที่กฎหมายและระเบียบของหน่วยงานของรัฐมิได้กำหนดไว้ จะให้ศูนย์สิทธิมนุษยชนเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติเป็นหน่วยงานในการดำเนินการได้ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ (2548) ที่พบว่า รัฐบาลไทยและองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับคนพิการทางการแพทย์มองเห็นมี กฎหมาย นโยบาย แผนงาน และกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิทธิและโอกาสด้านสุขภาพสำหรับคนพิการทางการแพทย์

3) เมื่อพิจารณาถึงผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการประเภทการจัดการศึกษา ก็ได้ทำให้ทราบว่าในปัจจุบันนี้ผู้พิการได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีตเพราะนอกจากจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือเมื่อพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยจะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ในปัจจุบันรัฐได้ออกระเบียบกฎหมายเพื่อสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนคนพิการให้ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับบุคคลปกติทั่วไปแล้ว ยังมีการจัดการบริการต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้พิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบุคคล

ที่มีความบกพร่องทางการเห็นนอกเหนือไปจากการเรียนรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดใน 8 กลุ่มสาระตามกระทรวงศึกษาธิการกำหนด นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นต้องมีการเรียนการสอนมากกว่าคนปกติทั่วไป คือ ทักษะความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation & Mobility (O&M)) ทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน (Activity Daily (ADL)) และการเรียนรู้อักษรเบรลล์ ทั้งนี้มีการบูรณาการ การเรียนการสอนในรายวิชาอื่น รวมทั้งการดำรงชีวิต มีการส่งเสริมวิชาการและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เรียกว่า “เรียนนะวี” อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยของสุขุม ใหม่อัจฉริยะและคณะ, (2548) ได้ค้นพบว่าผู้พิการไม่ค่อยได้รับโอกาสทางการเรียนเท่าที่ควร อีกทั้งผู้พิการไม่มีความมั่นใจในการศึกษา กล่าวคือ โรงเรียนไม่สามารถตอบสนองต่อการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้พิการได้ โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ทำให้การศึกษาโดยส่วนใหญ่ของผู้พิการเป็นลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมาจากสาเหตุที่โรงเรียนยังไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาพิเศษอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะการเรียนร่วมกันระหว่างผู้พิการกับคนปกติซึ่งเป็นข้อค้นพบที่แตกต่าง

สำหรับการศึกษาสายอาชีพ มีองค์กรเอกชน การกุศลดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาและอาชีพ กำลังดำเนินการขอจะทะเบียนจัดตั้งโรงเรียนการอาชีวศึกษาคนตาบอด เพื่อรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่มีความสนใจเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อเป็นการสร้างโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่แตกต่างจากการศึกษาของอุบล ทองสุขมาก, (2539) ที่พบว่าประสิทธิผลของการปฏิบัติตามนโยบายการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ การจัดการศึกษาไม่ได้เชื่อมโยงหรือสนับสนุนเกี่ยวกับด้านวิชาชีพเลย

4) ในการจัดสวัสดิการประเภทการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ หน่วยงานที่บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพและการส่งเสริมการประกอบอาชีพ มีการให้บริการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ส่วนใหญ่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นสามารถทำได้และมีความสนใจ การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของภาครัฐจะดำเนินการในลักษณะรายบุคคลโดยสนับสนุนงบประมาณฝึกอาชีพให้กับคนพิการอื่นทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพิมพ์ ขจรธรรม, (2547) พบว่า กลไกของภาครัฐเป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนพิการ เนื่องจากมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ทั้งในด้านกฎหมาย เช่น กฎกระทรวง ว่าด้วยการกำหนดจำนวนคนพิการ ที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับเข้าทำงานและจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อให้ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับเข้าทำงานและให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการ ตลอดจนการฝึกอาชีพในสถานฝึกอาชีพมากกว่าบริการด้านอาชีพอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม การได้รับโอกาสในการส่งเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพนั้นผู้พิการแต่ละรายจะได้รับแตกต่างกันออกไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะและความพร้อมของผู้พิการแต่ละรายและเมื่อ ผู้พิการเข้าสู่การทำงานในสถานประกอบการก็อาจจะต้องประสบกับความท้าทายในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การยอมรับของเพื่อนร่วมงานและความก้าวหน้าในการทำงานอีกด้วยซึ่งเป็นข้อค้นพบที่เห็นได้จากงานของ ระกีกัทร วังยักกิด, (2542) ที่พบว่า การสร้างโอกาสในการมีงานทำของคนพิการ ความพิการของตนเองเป็นอุปสรรคต่อการทำงานในสถานประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การยอมรับของเพื่อนร่วมงานและความก้าวหน้าใน

หน้าที่การงาน คนตาบอดยังถูกกีดกันหรือรังเกียจทำให้กลายเป็นส่วนเกินของสังคม ขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือเข้าถึงบริการของรัฐ โอกาสในการประกอบอาชีพไม่ว่าจะเป็นอาชีพอิสระ ลูกจ้าง หรือเป็นครูยังจำกัดและเป็นไปด้วยอุปสรรคมากมาย คนตาบอดต้องมีความอดทนและต่อสู้อย่างมากจึงจะสามารถพึ่งพิงตนเองได้ด้วยเจตคติของคนในสังคมยังไม่ยอมรับในความสามารถของคนตาบอด

5) คนพิการมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมอันเป็นสาธารณะได้มากขึ้นเนื่องจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มีการส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่สำคัญผ่านสื่อหลายประเภทด้วยกัน อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งสื่อสารผ่านทางผู้นำกลุ่ม เครือข่าย และกลุ่มเพื่อน โดยจะกระจายข้อมูลข่าวสารให้กับคนภายในกลุ่มต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอรสา บุญโกสุม, (2550) ที่พบว่า เครือข่ายกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญมากในการให้ข้อมูลข่าวสารทั้งกับตัวผู้พิการทางสายตาและครอบครัวของผู้คนพิการ เครือข่ายโรงเรียนมีส่วนในการให้การสนับสนุนเรื่องของการศึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ และเครือข่ายองค์กรมูลนิธิให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการในด้านการฝึกอาชีพและการฟื้นฟูสมรรถภาพ

ข้อค้นพบใหม่ประการหนึ่งที่น่าสนใจก็คือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีซึ่งใช้เพื่อเอื้อให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมอันเป็นสาธารณะต่าง ๆ โดยผ่านโทรศัพท์ระบบ ดิจิทัล ทรูมูฟ และวันทูคลอ หมายเลขโทรศัพท์ 1414 โดยไม่เสียค่าบริการ ซึ่งต้องซื้อซิมการ์ดที่มีการลงทะเบียนจากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย หรือตัวแทนของสมาคม

6) เมื่อพิจารณาถึงปัญหาและความต้องการของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นต่อสวัสดิการสังคมก็พบว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นยัง

ต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางด้วยระยะทางที่ไกลในการเข้ามาขอรับสิทธิการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ การเข้าไม่ถึงสิทธิต่าง ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความไม่รู้และไม่เข้าใจถึงสิทธิที่ควรจะได้รับ ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่แตกต่างจากการศึกษาของธรรม จตุณาม, (2548) ที่พบว่า ตัวคนพิการทางการมองเห็นทราบถึงสิทธิและโอกาสด้านสุขภาพของตนเอง

สำหรับปัญหาและความต้องการด้านการศึกษาพบว่า เป็นปัญหาที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เริ่มจากนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนหลักสูตรอยู่บ่อยครั้งและมีการจัดพิมพ์สื่อหลายสำนักพิมพ์ ส่งผลกระทบไปยังกระบวนการพิมพ์สื่อและเอกสารการสอนอักษรเบรลล์ซึ่งมีอยู่หลายขั้นตอน ไม่สามารถจัดบริการได้ตามทันตามความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นการมีพัฒนาการเรียนรู้ช้าและไม่อยากเรียนหนังสือ ยิ่งไปกว่านั้นสถานศึกษาที่มีเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นเข้าเรียน ก็ไม่สามารถที่จะทำการเรียนการสอนได้ตามทันตามความต้องการของวิชาต่าง ๆ เนื่องจากไม่มีเวลาและต้องดูแลเด็กนักเรียนคนอื่นด้วย ในด้านงบประมาณ สถานศึกษาได้รับงบประมาณอุดหนุนรายหัวจากรัฐบาล ในอัตราเท่ากับนักเรียนปกติแต่การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นต้องใช้งบประมาณสูงกว่านักเรียนปกติถึงประมาณ 8 เท่า ทำให้มีงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงาน นอกจากนี้ โรงเรียนเฉพาะความพิการต้องรับภาระดูแลนักเรียนโครงการเรียนร่วมปีละ 50-60 คน ซึ่งงบประมาณสถานศึกษาดั้นสังกัดของนักเรียนเป็นผู้เบิกจ่าย ส่วนปัญหาด้านบุคลากร ครูผู้สอนไม่อธิบายโดยใช้สรรพนามแทนสิ่งต่าง ๆ ที่ทำการสอน และไม่ตระหนักถึงการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่จะเอื้อให้เด็กนักเรียน มีพัฒนาการหรือมีการเรียนรู้เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับจิริรัตน์ ผ่องแผ้ว (ม.ป.ป.) อ้างจาก

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, (2547) ที่พบว่า ปัญหาความต้องการด้านการศึกษาด้านสภาพเขตที่พ่อกอาศัยส่วนใหญ่คนพิการอยู่ในชนบท มีฐานะยากจน การกระจายบริการด้านการศึกษามีปัญหาไปสู่วชนบทได้อย่างทั่วถึงเพียงพอต่อความต้องการ ด้านศึกษาของคนพิการ ผู้ปกครองต้องพาเด็กพิการมารับบริการศึกษาพิเศษในพื้นที่ชุมชนใหญ่ ๆ ที่มีไม่กี่แห่ง คนพิการบางรายที่เรียนร่วมกับเด็กปกติ ต้องเผชิญปัญหาทัศนคติของครูและเพื่อนที่มีต่อเด็กพิการบางคนประสบปัญหาการไม่เข้าใจในบทเรียนของเด็กพิการตามปกติ

ผลการวิจัยประการหนึ่งที่น่าสนใจก็คือ แม้ว่ารัฐบาลจะมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่ผู้พิการ ตลอดจนให้มีโอกาสในการศึกษาเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงนั้นผู้พิการที่มีความบกพร่องทางการเห็นยังคงประสบปัญหาขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ ไม่สามารถเลือกอาชีพได้จึงจำเป็นต้องประกอบอาชีพที่ตนเองทำได้ซึ่งมีรายได้ที่ไม่แน่นอนและนอกจากนั้นจะต้องแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งให้กับผู้ที่พาไปทำงานด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จีรพร แฝวกิ่งและโสภ อ่อนโอกาส, (2546) พบว่า คนพิการทางสายตา มีปัญหาอุปสรรคด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่ขาดความมั่นคง มีรายได้ไม่แน่นอนและต้องแบ่งรายได้ในแต่ละวันออกเป็นหลายส่วนเพื่อเป็นค่าจ้างสำหรับผู้นำพาไปประกอบอาชีพและส่วนใหญ่มีความเห็นว่าชีวิตของคนพิการทางสายตา มีทางเลือกน้อยในการดำรงชีวิต ต้องดิ้นรนทำมาหากินไปวัน ๆ และไม่มี การวางแผนชีวิต นอกจากนี้ ยังมีความเห็นว่า ความพิการทางสายตาเป็นสาเหตุของความยากลำบากในชีวิตของเขา จึงทำให้ขาดโอกาสในการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ และจากการศึกษายังพบว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพแล้ว ยังขาดกระบวนการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบครบวงจร เช่น เมื่อการส่งเสริมการประกอบอาชีพเลี้ยงกบ

หัตถกรรม ยังไม่ได้รับการส่งเสริมการขายหรือการตลาด

7) เป็นที่น่าสังเกตอย่างยิ่งว่าสวัสดิการสังคมประเภทต่าง ๆ ที่คนพิการโดยเฉพาะบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นได้รับนั้นเป็นเพียงสวัสดิการสังคมเบื้องต้นที่เป็นเพียงพอต่อการดำรงชีวิตเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงนั้นผู้พิการแต่ละรายก็มีความแตกต่างกันออกไปทั้งในด้านปัญหาและความต้องการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาหนทางที่เกี่ยวเนื่องและผู้พิการอาจจะต้องร่วมมือกันในการจัดสวัสดิการที่สอดคล้องต่อความต้องการและความจำเป็นที่แตกต่างกันออกไปของคนพิการแต่ละบุคคล เพื่อให้ได้รับการตอบสนองที่ถูกต้องและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม

8) แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนพิการ พบว่า การจัดสวัสดิการสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น ควรดำเนินการตามทีระบุนไว้ใน พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2552 ควรมีระเบียบหรือข้อกำหนดเพื่อให้เกิดความชัดเจนเป็นแนวทางการดำเนินงานซึ่งควรกำหนดกรอบกว้าง ๆ เพื่อสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล และเพื่อไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของระกัทธ์ วงษ์ภักดี, (2542) ได้เสนอแนะแนวทางให้ภาครัฐบังคับใช้กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่มีให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมทั้งการเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานในเชิงรุกโดยการประสานความร่วมมือระหว่างกัน

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551) การสำรวจความพิการ พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร: ธนาพรส
วิภาวี กฤษณะภูติ. (2554). สวัสดิการสังคม. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา

- ทวี เชื้อสุวรรณทวี. (2551). **มองความพิการผ่านแนวคิดและทฤษฎี**. กรุงเทพมหานคร: ธนาเพรส
- จิรพร แฝ่วกิ่งและโสภา อ่อนโอภาส. (2546). **รายงานวิจัยกรณีศึกษากลุ่มนอกกำลังแรงงานวิถีชีวิตคนพิการทางสายตาในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ระกัณฑ์ วงษ์ภักดี. (2542). **สิทธิและโอกาสในการประกอบอาชีพของคนพิการ: ศึกษากรณีผู้พิการทางการมองเห็น**. วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา สังคมสงเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- กานดา ศีลาเจริญ. (2545). **ความพึงพอใจในการรับสวัสดิการเบี้ยยังชีพคนพิการ ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา สังคมสงเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีระศักดิ์ พงษ์ไกรรุ่งเรือง. (2552). **แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- น้อมจิตต์ นวลเนตร, อนุชา นิลประพันธ์ และลักขณา มาทอ. (2545). **รายงานการวิจัย เรื่อง การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนในชนบท จังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษาตำบลน้ำพอง อำเภอน้ำพอง [ม.ป.ท.: ม.ป.พ.]**
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดขอนแก่น. [ม.ป.ป.]. **สถิติการจดทะเบียนคนพิการจังหวัดขอนแก่น**. (เอกสารอัดสำเนา)
- ชาย โพธิ์สิตา. (2549). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ธรรม จตุณาม. (2548). **สถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิและโอกาสด้านสุขภาพของคนพิการทางการมองเห็นในสังคมไทยกับการเสริมสร้างสุขภาพ กรณีศึกษา คนพิการทางการมองเห็นในจังหวัดนครปฐม**. สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ. ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.healthyability.com>
- สุขุม ใหม่จันทร์ดี และคณะ. (2548). **รายงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฉบับสมบูรณ์ โครงการรูปแบบการจัดการกลุ่มผู้พิการเพื่อการพัฒนาอาชีพและสวัสดิการโดยความร่วมมือของชุมชนอำเภอ ตรอน จังหวัดอุดรธานี**. กรุงเทพมหานคร: กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ.
- อุบล ทองสุขมาก. (2539). **ประสิทธิผลของการปฏิบัติตามนโยบายการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ: ด้านการศึกษา**. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม สาขาวิชาการวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พิมพ์า ขจรธรรม. (2547). **การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการประกอบอาชีพของคนพิการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ระกัณฑ์ วงษ์ภักดี. (2542). **สิทธิและโอกาสในการประกอบอาชีพของคนพิการ: ศึกษากรณีผู้พิการทางการมองเห็น**. วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา สังคมสงเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

อรสา บุพโกศล. (2550). ประเภทเครือข่ายทางสังคม
และการสนับสนุนทางสังคมในการพัฒนา
ศักยภาพของผู้พิการทางสายตา: กรณีศึกษา
ณ มูลนิธิคอลฟิลด์เพื่อคนตาบอด.วิทยานิพนธ์
ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังคมสงเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

(2547). รายงานสถานการณ์ทางสังคม

ความก้าวหน้าการพัฒนา “คนพิการ”2547.

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนกรกฎาคม-

กันยายน 2547. น. 8-9.